

Interpellasjon Alver kommune

I dei nasjonale forventningane til regional og kommunal planlegging for 2019-2023 legg regjeringa vekt på at kommunane skal planlegga for å skapa ei berekraftig samfunnsutvikling, sikre sosial rettferd og god folkehelse. Helse er ikkje berre eit resultat av individuelle forhold og levevanar, men blir også påverka av levekår og strukturelle forhold som inntekt, arbeid, oppvekst, utdanning, bu- og nærmiljø. Planlegging gjev kommunen høve til å omfordele slike påverknadsfaktorar. Folkehelse handlar om helse for heile folkesetnaden. Eit godt folkehelseoversiktsdokument gjev nødvendig kunnskap om påverknadsfaktorar, er eit viktig utgangspunkt for planstrategien og planarbeidet til kommunen.

Folkehelselova har følgjande føremål 1: «Formålet med denne loven er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. (jfr § 1). Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse. Loven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte. Loven skal legge til rette for et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid».

Den norske folkehelselova, som vart iverksett 1. januar 2012, innebar ei vending i norsk bygger på dei fem søylene i Ottawacharteret: 1.utjevning, 2.”helse i alt vi gjer”, 3.berekraftig utvikling, 4.føre-var-prinsippet, og 5. medverknad.

Ottawacharteret peikar på at folkehelsearbeidet må vere lokalt, og i tråd med dette har kommunane fått auka mynde og ansvar. Etter ny Lov om folkehelsearbeid (frå 2012) fekk

kommunen mellom anna ansvar for å sikre lokal kartlegging av ressursar og folkehelse skulle no vere eit overordna prinsipp for arbeid i alle sektorar (jfr Lov om folkehelsearbeid § 5).

Etter § 5 c) i folkehelselova skal kommunen ha naudsynt oversikt over, og kunnskap om, faktorer og utviklingstrekk i miljø og lokalsamfunn som kan ha innverknad på innbyggjarane si helse. Lova skal sikre at kommune set i verk tiltak og samordnar si verksemd på ein forsvarleg måte. Kommunen skal etter lova arbeide systematisk og langsiktig med folkehelsearbeid.

I eige forskrift vert behovet for ei oversikt over helsetilstanden i folkesetnaden og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne, presisert. Dette oversiktsdokument etter § 5 og folkehelseprofil etter § 6, skal vera allment tilgjengeleg slik at frivillige organisasjonar og innbyggjarane får tilgang til informasjon som grunnlag for å medverka i avgjerdsprosessar som er viktige for folkehelsa.

Folkehelsearbeidet skal drivast systematisk, og kommunen skal i folkehelseoversikten definere sine ressursar og sine folkehelseutfordringar. Desse skal inngå som grunnlag for planlegging etter plan- og bygningslova, og som grunnlag for tiltak. At oversikten gjev eit forsvarleg grunnlag for å identifisere ressursar og folkehelseutfordringane, er naudsynt dersom ein skal nå målet om ei samfunnsutvikling som fremjer folkehelse, inklusiv det å redusere sosiale helseforskjellar. Videre innebærer omgrepet systematisk at arbeidet foregår planmessig, og ikkje tilfeldig.

Merknadane til forskrifta påpeikar lokal medverknad, og medverknad frå innbyggjarane som berande prinsipp. Folkehelsearbeid handler mellom anna om lokale prosessar, forankring og engasjement. Medverknad handler mellom anna om lokalmiljøers påverknad på avgjerder som kjem deira helse ved.

Med ny folkehelselov vart det etablert eit nytt fundament for å styrke eit systematisk folkehelsearbeid i politikk- og samfunnsutvikling og i planarbeid ut frå regionale og lokale, utfordringar og behov. Oversikt over helseutfordringane i den enkelte kommune skal danne grunnlag for strategiar, mål og tiltak forankra i plansystemet etter plan- og bygningslova. Gjennom lovforslaget vart det lagt vekt på å få et grunnlag for betre samordning av

folkehelsearbeid på tvers av sektorar og mellom kommuner, fylkeskommuner og statlige styresmakter.

I folkehelsearbeid er dei ressursane som innbyggjarane sjølv representerer avgjerande, og medverknad frå mange aktører er eit berande prinsipp i folkehelsearbeidet. Det er liten tvil om at det ligg eit stort potensial i at det offentlege samarbeider med frivillige organisasjonar når folkehelsearbeidet skal planleggast og gjennomførast. Samla vil ein då kunne nå breiare ut og oppnå betre total resultat. Frivillige organisasjonar er drivkrefter i mange lokalsamfunn på mange områder i velferdssamfunnet – som tenesteytarar, som ivaretarar av ulike grupper sine interesser og behov, samt som tilbydarar av kultur og fritidsaktivitetar.

Prinsippene for samarbeid med frivillig sektor er i hovudsak de same som for det tverrsektorielle samarbeid elles. Viktige virkemidlar er blant annet partnerskapsavtaler og dialogarenaer.

(Ottawa-charteret la til grunn eit breidt samfunnsperspektiv på helse og fordeling av helse. Eit hovudbudskap i charteret var behovet for å integrere helseomsyn i alle politikkområder https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop-90-1-20102011/id638503/?q=ottawa&ch=1#match_0)

Folkehelselova krev at kommunane utarbeider oversyn over folkehelseutfordringar og sikrar at innbyggjarane har høve til å medverka i kartlegging.

I 2017 startet ein tiårig satsing (2017–2027) på kommunalt folkehelsearbeid. Satsinga skal bidra til ei langsiktig styrking av kommunenes arbeid med å fremje innbyggjarane si helse og livskvalitet. Barn og unge, psykisk helse og rusforebygging er sentrale tema. Her kunne kommunen søkje om prosjektmidlar, og få tilført ressursar gjennom nettverk og kompetanseheving. Før dette har det vore prosjekt som har sett på nærmiljøkvalitetar og metodar for medverknad. I desse prosjekta har det vore midlar til å styrke folkehelsa lokalt både økonomisk og i form av kompetanseutvikling og nettverk. No Alver kommune og tidlegare Lindås, Meland eller Radøy kommune har ikkje søkt seg inn i nokon av desse prosjekta, og dimed gått glipp av millionar som kunne vore brukt til løn, frikjøp og tiltak.

Spørsmål til Ordfører:

1. Føreligg det ein alment tilgjengeleg folkehelseoversiktsdokument for vår kommune? (Dette oversiktsdokument etter § 5 og folkehelseprofil etter § 6 skal vera allment tilgjengeleg slik at frivillige organisasjonar og innbyggjarane får tilgang til informasjon som grunnlag for å medverka i avgjerdsprosessar som er viktige for folkehelsa, kor finst det i så fall?)
2. Inneheldt denne folkehelseoversikten eit forsvarleg grunnlag for å identifisera ressursar og folkehelseutfordringar i kommunen vår?
3. Har kommunen naudsynt oversikt over og kunnskap om faktorer og utviklingstrekk i miljø og lokalsamfunn som kan ha innverknad på innbyggjarane si helse?
4. Folkehelselova krev at kommunen sikrar at innbyggjarane har høve til å medverka i kartlegging, korleis vert slik medverknad gjennomført i Alver?
5. Vert oversikt over helseutfordringane i kommune brukt som grunnlag for strategiar, mål og tiltak forankra i plansystemet etter plan- og bygningslova?
6. Helsedirektoratet sitt nasjonale folkehelseprosjekt *program for folkehelsearbeid i kommunane 2017 – 2027*, har utlyst prosjektmidlar knytt til folkehelseprosjekt som kommunane kunne søke seg inn i gjennom Hordaland Fylkeskommune/Vestland fylke. Å vera med på desse prosjekta gjev både friske midlar til folkehelsarbeid i millonklassen, og tilført ressursar i form av nettverksbygging og kompetanseheving. Kommunane som har vore og er med er Stord, Bømlo, tidl Fjell, Askøy, Kvinnherad, Bergen og Kvam. Desse har fått ei solid forsprang i folkehelsearbeidet. Kvifor har hverken dei tidlegare kommunane Lindås, Meland og Radøy eller nye Alver søkt inn i dette omfattande folkehelseprogrammet?
7. Arbeider Alver kommune slik lova seier, systematisk og langsiktig med folkehelsearbeid?
8. Kvar er ansvar for folkehelsearbeidet plassert i Alver kommune?
9. Kva vil ordføraren gjere for å sikre *folkehelse i alt vi gjer* i Alver?

Thore Helland – Uavhengig